

Аллоҳнинг буйруғу қайтариқларини муҳофаза қилишнинг самараси

10:01 / 18.06.2018 5395

میں حر لہاں حر لہاں ہللا م س ب

دعبو، ہللا لوسر یرل مالسلواو ةالصلاو ہللا دمحللا

مَلَسَ وَهِيَ لَعْلَعُ هَلَلَا لِيَصِيَّبَنَّ لَهَا فَلَخْتُ نُنُكُ: لَأَقَامُ هَذَا هَلَلَا لِيَضْرِبَ سَابِعَ نَبِيٍّ نَع
وَدَجَّتْ هَلَلَا لَطْفَحَا، كُنْتُ لَطْفَحِي هَلَلَا لَطْفَحَا: تَأْمَلْ كَكُمُ لَعْلَعُ أَيُّ نِيٍّ، مُلْعَغُ أَيُّ «: لَأَقِفُ أَمْوِي
وَلَهُ مُمُالًا نَأْمَلُ عَاوِي هَلَلَا لِبَابِ نَعْتَسُ أَسْفَافَ نَعْتَسُ أَدَاوِي، هَلَلَا لِبَابِ أَسْفَافِ تَلْأَسُ إِذِي، كَهَاجُتْ
وَلَوْ كَلَّ هَلَلَا لِبَابِ نَعْتَسُ كَدَقِ عِيَّ شَبَّ أَلِي كُؤُوعُ نَعْتَسُ مَلِيَّ عِيَّ شَبَّ كُؤُوعُ نَعْتَسُ نَأِي لَعْلَعُ تَعَمَّجَا
كُنِي لَعْلَعُ هَلَلَا لِبَابِ نَعْتَسُ كَدَقِ عِيَّ شَبَّ أَلِي كُؤُوعُ نَعْتَسُ مَلِيَّ عِيَّ شَبَّ كُؤُوعُ نَعْتَسُ نَأِي لَعْلَعُ أُوُعَمَّجَا
يَذْمُرُ تَلْأَسُ هَاوَرِ. «فُحَّصْ لَاتُ فَوَّجُ مَالِقُ أَلَاتُ عَفُرُ

Аллоҳга ҳамд Расулуллоҳга салавоту саломлар бўлсин.

Ибн Аббос розияллоху анхумодан ривоят қилинади:

«Бир куни Набий алайҳиссаломнинг ортларида эдим. У зот: **«Эй болакай! Мен сенга калималарни ўргатаман. Аллоҳни(нг буйруғу қайтариқларини) муҳофаза қилгин, шунда У Зот сени муҳофаза қилади. Аллоҳни муҳофаза қилсанг, У Зотни рўпарангда топасан. Сўрамоқчи бўлсанг, Аллоҳдан сўра. Кўмак истамоқчи бўлсанг, Аллоҳдан иста. Билки, агар бутун уммат (маҳлуқотлар) сенга бирор манфаат бериш учун жамланса ҳам, Аллоҳ сенга ёзган нарсадан**

бошқасини бера олмайди. Агар уларнинг ҳаммаси сенга бирор зарар етказиш учун жамланса ҳам, Аллоҳ сенга ёзган нарсадан бошқасини етказа олмайди. Қаламлар кўтарилган, саҳифалар қуриган», дедилар» (Имом Термизий ривоят қилган).

Ҳадиси шарифнинг бошқа ровийлари ва ривоятлари:

Ушбу ҳадисни имом Термизийдан ташқари имом Аҳмад, Абу Яъло, Табароний ва бошқалар ривоят қилишган.

Имом Термизийдан бошқаларининг ривоятида Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам шундай деганлар:

«نَأْمَلُ عَاوِيَةَ دِشَلَايَ فَكَفَرْنَا بِهَا حَرَّالْأَيْفِ هَلْ لِي إِفْرَعَتِ كَمَا أَمَّاهُ دَجَتَ هَلْ لِي إِطْفَحَا
عَمَّ رَضَّنَا نَأْمَلُ عَاوِيَةَ كَيْتُخِي لِنُكَيْ مَلَكَبِاصْأَمَوِ كَبِيصِي لِنُكَيْ مَلَكَبِطَحْأَم
«أَرْسِي رَسُوعَلَامٌ نَأْمَلُ بَرَكَلْ عَمَّ جَرَفَلْنَا نَأْمَلُ رُبَّصَلَلَا».

Яъни «**Аллоҳни**(нг буйруғу қайтариқларини) **муҳофаза қилгин, шунда У Зотни рўпарангда топасан. Аллоҳни фароғатда танисанг, У сени қийинчиликда танийди. Билки, сени четлаб ўтган нарса сенга етмайди. Сенга етган нарса сени четлаб ўтмайди. Билки, сабр ортидан ютуқ, ғам-ғусса ортидан кушойиш келади. Ва албатта, қийинчилик ортидан енгиллик бордир».**

Ҳадиси шарифнинг шарҳи:

Ушбу ҳадис Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг буюк тавсиялари ва Ислом динидаги умумий қоидаларни ва Аллоҳ таолонинг бандалари зиммасидаги ҳаққи ўзида жамлаган.

Бир куни Абдуллоҳ ибн Аббос розияллоҳу анҳумо Расулуллоҳ саллаллоҳу алайҳи васалламнинг хачирларига мингашиб олиб, у зотнинг ортларида кетаётган эдилар. Ўшанда Абдуллоҳ ибн Аббос розияллоҳу анҳумо тўққиз ёш бўлган, дейишган уламоларимиз. Шунда Набий алайҳиссалом у кишига:

1) «...كُطْفَحِي هَلْ لِي إِطْفَحَا: تَأْمَلُ كَيْتُخِي لِنُكَيْ مَلَكَبِطَحْأَم»

«Эй болакай! Мен сенга калималарни ўргатаман. Аллоҳни(нг буйруғу қайтариқларини) **муҳофаза қилгин, шунда У Зот сени муҳофаза**

қилади», дедилар.

Яъни Аллоҳнинг динидаги амр ва наҳийларга қатъий риоя қилгин, буйруқларини бажаргин, қайтариқларидан қайтгин, чизган чегарасидан чиқмагин, шунда Аллоҳ сени муҳофаза қилади, демоқдалар.

Уламоларимиз Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг **«шунда У Зот сени муҳофаза қилади»,** деган сўзларини изоҳлашиб «Аллоҳнинг муҳофазаси икки турли бўлади. Биринчиси: инсонга танисихатлик бериши, бола-чақа, аҳли аёлини ва мол-дунёсини турли хил бало-офатлардан асраши, иккинчиси: бандани дину диёнатида, иймону эътиқодида залолатга кетишдан асраши, муҳофаза қилиши», дейишган.

Аллоҳ таолонинг амрлари ичида муҳофаза қилиш керак бўлган энг буюк амал намоз хисобланади. Аллоҳ таоло Бақара сурасининг 238-оятида:

{...يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا اَلْوَلِّصُوْا اَوْلَادَكُمْ لِلّٰهِ يَلْعَبُوْا فِىْ اَمْوَالِكُمْ حَتّٰى يَكُوْنُوْا سَوِيْۤاتٍ ۙ وَارْزُقُوْهُمْ مِّنْ حَيْثُ رَزَقْتُمْ ۚ اُولٰٓئِكَ هِيَ صِرٰتُنَا ۗ وَارْزُقُوْهُمْ مِّنْ حَيْثُ رَزَقْتُمْ ۚ اُولٰٓئِكَ هِيَ صِرٰتُنَا ۗ وَارْزُقُوْهُمْ مِّنْ حَيْثُ رَزَقْتُمْ ۚ اُولٰٓئِكَ هِيَ صِرٰتُنَا ۗ}

«Намозларни ва ўрта намозни муҳофаза этинг», деб марҳамат қилган. Намозларни муҳофаза этиш уларни ўз вақтида, камчиликсиз ўқишни билдиради. Кўпчилик муфассир уламоларимиз: «Ўрта намоз»дан мурод аср намози», дейишган.

Аллоҳ таоло Маъориж сурасининг 34-оятида намозларни ўз вақтида ўқийдиганларин мадҳ этиб

{وَنُؤْفِكُمْ فِيْ اٰمْوَالِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُوْنَ}

«Улар намозларини муҳофаза қиладиганлардир», деган.

Ибн Можа Абу Қатода розияллоҳу анҳудан қилган ривоятда Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:

«نَمُّهُنَّ اَدْعَى دُنُوْهُنَّ عِيْثُ دِيْعَةٍ وَّ اَوْلٰٓصَ سَمَخَ كَتَمْتُمْ اَيَّ لَعْنَتِ ضَرْبَتِهَا ۗ لَجَّوْزَعُ الْجَلَالِ اَق...».

«Аллоҳ азза ва жалла: «Мен умматингга беш маҳал намозни фарз қилдим. Ким уларни вақтида муҳофаза қилса, жаннатга киргазаман, деб Ўзимга вожиб қилдим...», дейди», деганлар.

Имом Аҳмад ва Термизий Ибн Масъуддан қилишган бир ривоятда Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам шундай деганлар:

«يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا اَلْوَلِّصُوْا اَوْلَادَكُمْ لِلّٰهِ يَلْعَبُوْا فِىْ اَمْوَالِكُمْ حَتّٰى يَكُوْنُوْا سَوِيْۤاتٍ ۙ وَارْزُقُوْهُمْ مِّنْ حَيْثُ رَزَقْتُمْ ۚ اُولٰٓئِكَ هِيَ صِرٰتُنَا ۗ وَارْزُقُوْهُمْ مِّنْ حَيْثُ رَزَقْتُمْ ۚ اُولٰٓئِكَ هِيَ صِرٰتُنَا ۗ وَارْزُقُوْهُمْ مِّنْ حَيْثُ رَزَقْتُمْ ۚ اُولٰٓئِكَ هِيَ صِرٰتُنَا ۗ»

Ҳадиснинг маъноси «**Аллоҳдан ҳақиқий ҳаё қилиш бош ва ундаги нарсаларни муҳофаза қилишинг, қорин ва ундаги нарсаларни муҳофаза қилишингдир**». Яъни қулоғинг, кўзинг ва тилингни харомдан сақлашинг. Қорнингни ҳаром луқмадан, қалбингни ҳасад, гина каби қалб ҳасталикларидан сақлашингдир, дегани.

Буюк аллома Ибн Мункадир: «Аллоҳ солиҳ киши сабабидан унинг фарзандини, фарзандини болаларини ва атрофидаги хонадонларни муҳофаза қилади», деган эканлар.

Айрим салаф уламоларимиз: «Ким Аллоҳга тақво қилса, ўзини муҳофаза қилибди. Ким тақвосини зое қилса, ўзини зое қилибди. Аллоҳ ундан беҳожатдир», дейишган.

Фузай ибн Иёз: «Мен Аллоҳга осийлик қилсам, ўша ишимнинг ёмонлигини хизматкорим ва уловимни хулқ-атворида сезаман», даган эканлар.

2) «كَهَاتُؤَدَّجَتَ هَلْ لَطْفًا»

«Аллоҳни муҳофаза қилсанг, У Зотни рўпарангда топасан».

Яъни банда Аллоҳ таолонинг динига оғишмай амал қилса, у қаерда бўлмасин У Зот ўша бандани ҳефзи ҳимоясига олади, ёрдам беради, барча ишларига муваффақият ато қилади.

Аллоҳ таоло Наҳл сурасининг 128-оятда:

{نُونٌ سَخِيْمٌ هَلْ لَئِيْنٌ اَوْ اَوْقَاتٍ نِيْدِيْنَ لِمَا عَمَلْتُمْ لِيْلِيْنَ}

«Албатта, Аллоҳ тақво қилганлар ва гўзал ишлар қилганлар биландир», деб марҳамат қилган.

Абу Бакр розияллоҳу анҳу билан Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам Маккадан Мадинага ҳижрат қилиб йўлга тушиганини сезиб қолган Қурайш машриклари изларидан одам юборади. Шунда улар Маккадаги Савр ғорига яшириниб олишади. Абу Бакр кўриб қолишларидан хавфсирайдилар. Шунда Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам у кишига:

«أَمْ هُنَّ لَأَثَلٌ لِيْلِيْنَ نِيْنُ ثَابِرٌ كَبَّابٌ أَيْ كُنَّ ظَامٌ»

«Учинчилари Аллоҳ бўлган икковлон ҳақида нима деб ўйлайсан, эй Абу Бакр?» дедилар».

Қатода: «Ким Аллоҳга тақво қилса, У Зот у билан бўлади. Аллоҳ ким билан бўлса, у билан мағлуб бўлмайдиган жамоа, ухламайдиган соқчи, адашмайдиган йўл кўрсатучи бўлади», деганлар.

3) «هَلْ لَّاسِ فَتَلَّاسِ إِذَا».

«Сўрамоқчи бўлсанг, Аллоҳдан сўра».

Чунки У Зотдан ўзга берувчи йўқ. Бошқа берувчилар ҳам У Зотнинг амри ила У Зотнинг берганидан берадилар. Шунинг учун орага бошқани қўшмай, тўғридан-тўғри ҳақиқий берувчининг Ўзидан сўраш керак.

Аллоҳ таоло Нисо сурасининг 32-оятда:

{هَلْ ضَفَّ نَمَّ هَلْ لَّاسِ أَوْ لَّاسِ أَوْ}

«Аллоҳдан фазлини сўранг», деган.

Имом Абу Довуд ва Термизий Нуъмон ибн Баширдан қилишган ривоятда Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам:

«(مَنْ كَلَّمَ بِي حَتَّى يَنْوِي دَاكُ بَرَّ لَاقُو) أَرْقُ مَثُ «دَابَّ عِلَّ وَهُوَ عَا دَلَا»».

«Дуо ибодатдир», деб кейин **«Роббингиз: «Менга дуо қилинг, сизга ижобат қилурман»**, оятини ўқидилар».

Дуо қилаётган одам Аллоҳга зорланади, муҳтожлигини билдиради. У Зот таолонинг ундан зарарни даф, фойдани жалб қилишини, барча истакларини рўёбга чиқаришга қудрати етишини эътироф қилади.

Имом Бухорий «Адабул муфрад»да Абу Ҳурайра розияллоҳу анҳудан қилган ривоятда Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:

«هَلْ لَّاسِ فَتَلَّاسِ إِذَا».

«Ким Аллоҳдан сўрамаса, Аллоҳ унга ғазаб қилади», деганлар.

Имом Бухорий ва Муслим Абу Ҳурайра розияллоҳу анҳудан ривоят қилган ҳадиси қудсида Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам: «Аллоҳ таоло:

«هَلْ رَفَّ عَافِي نُنُفَعَتْ سَيِّئَاتُ نَمَّ هَلْ لَّاسِ فَتَلَّاسِ إِذَا».

«Ким Менга дуо қилади, ижобат қиламан. Ким Мендан сўрайди, унга бераман. Ким Мендан мағфират сўрайди, Мен уни мағфират қиламан», дейди», деганлар.

Имом Аҳмад: «Аллоҳим, ўзгага сажда қилишдан асраганингдек, ўзгадан сўрашдан ҳам асрагин», деб дуо қилар эканлар.

Товус Атога: «Юзингга эшигини ёпиб қўйган одамдан ҳожатингни сўрашдан ҳазир бўл. Сен қиёмат кунигача эшиги очиқ бўлган, Ўзидан сўрашингни сенга амр қилган ва сўровларингни ижобат қилишга ваъда берган Зотдан сўра», деди.

4) «هَلْ لِبَابِ نَعْتِ سَأَفْتِنَعْتِ سَأِذِإِو»

«Кўмак истамоқчи бўлсанг, Аллоҳдан иста».

Чунки ҳақиқий кўмакчи ҳам – У Зотнинг Ўзидир. Бошқаларнинг барчаси кўмакка муҳтож. Аллоҳнинг амрларига итоат қилишда ҳам, қайтарган ишларидан қайтишда ҳам, қазо ва қадарига сабр қилишда ҳам Аллоҳнинг Ўзидан кўмак, ёрдам сўралади.

Аллоҳ таоло Фотиҳа сурасида:

{نِيَعْتِ سَنَكْأِيْإِو دُبْعَنَكْأِيْ}

«Фақат Сенгагина ибодат қиламиз ва фақат Сендангина ёрдам сўраймиз», деган.

Имом Муслим Абу Ҳурайра розияллоҳу анҳудан қилган ривоятда Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:

«رَجَعْتَ الْوَهْلَ لِابْنِ نَعْتِ سَأَوْ كُنْفَنِيْ أَمْ يَلْعَوْ صَحْأِ»

«Сенга фойда келтирадиган нарсага ҳарис бўл, Аллоҳдан кўмак иста, ожизлик қилма», деганлар.

Имом Бухорий Абу Мусо розияллоҳу анҳудан қилган ривоятда Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам:

«رُؤُنُكَ نَمُؤُنُكَ إِنْ إِيْءَ هَلْ لِبَابِ الْإِؤُوقِ الْوَلَوْحِ الْلُوقِ سَيْقِ نَبْهَلْ لِدَبْعِ أِيْ»
«رُؤُنُكَ».

«Эй Абдуллоҳ ибн Қайс, «Лаа ҳавла ва лаа қуввата иллаа биллаах» дегин, зеро, у жаннат хазиналаридан биридир», деганлар. Яъни куч ҳам, қувват ҳам фақат Аллоҳ биландир.

Ҳасан Басрий Умар ибн Абдулазизга: «Аллоҳдан ўзгандан ёрдам истама, Аллоҳ ишингни ўшанга топшириб қўймасин», деб мактуб йўллаган эканлар.

5) دَقِيْعٌ شَبَّ اِلٰكٌ وَّعَفْوَنِيْ مَلِيْعٌ شَبَّ كَوْعَفْوَنِيْ اَنْ اِيْلَعَ تَعَمَّتْ حِلْوَلٌ وَّلَمْ اَلْ اَنْ مَلْعَاوُ
دَقِيْعٌ شَبَّ اِلٰكٌ وَّوَرُضِيْ مَلِيْعٌ شَبَّ كَوْوَرُضِيْ اَنْ اِيْلَعَ اُوْعَمَّتْ حِلْوَلٌ وَّلَوَّ، كَلُّ لُجَلُّ اَهَبَّتْ ك
فُحُّ صِلِّ تَفَّحُّ وَّمَالِقُ اَلَّتْ عَفْرُ، كَيْلَعُ هَلُّ اَهَبَّتْ كُ

«Билки, агар бутун уммат (маҳлуқотлар) сенга бирор манфаат бериш учун жамланса ҳам, Аллоҳ сенга ёзган нарсдан бошқасини бера олмайди. Агар уларнинг ҳаммаси сенга бирор зарар етказиш учун жамланса ҳам, Аллоҳ сенга ёзган нарсдан бошқасини етказа олмайди. Қаламлар кўтарилган, саҳифалар қуриган».

Фойда ҳам, зиён ҳам Аллоҳдандир. Аллоҳнинг дунёдаги барча махлуқ отлари жамланиб, сенга заррача фойда ёки зиён етказмоқчи бўлса ҳам, Аллоҳ тақдирингга битган нарсдан бошқаси бўлмайди. Шунинг учун ҳам аммани қўйиб, фақат Аллоҳ таолонинг Ўзигагина таваккул қил.

Аллоҳ таоло Ҳадид сурасининг 22-оятида:

اِنَّ اِلْبَقْنَ مِمَّنْ بَاتَ كَيْفِ اِلْمُكْسُفْنَ اِيْفِ الْوَضْرُاَلِ اِيْفِ اِبْيَضْمَنْ مَبْاَصَا اَم
رِيْسَيَّهَلَلِ اِيْلَعَ كَلْدَنْ اِهْ اَرْبَنْ

«Ер юзида ёки ўзларингизда бирор мусибат етса, уни яратишимиздан олдин албатта, китобда бўлур. Албатта, бу Аллоҳ учун осондир», деган.

Ушбу ривоятдан олинадиган фойдалар:

1. Болаларга хуш муомалада бўлиб, уларга таълим-тарбия бериш;
2. Аллоҳнинг буйруғу қайтариқларига бўйсуниб У Зотнинг инсонга танисихатлик бериши, бола-чақа, аҳли аёлини, мол-дунёсини турли хил бало-офатлардан асраши, дину диёнатиди, иймону эътиқодида залолатга

кетишдан асрашига сабаб бўлади;

3. Талаб-истакларни фақат уларни бажо келтирувчи Зотдан – Аллоҳдан сўраш кераклиги;

4. Кўмак ва ёрдамни ҳақиқий кўмак берувчи Зотдан – Аллоҳдан сўраш кераклиги;

5. Фойда ҳам, зиён ҳам Аллоҳдан экани;

6. Аллоҳнинг қазои қадарига иймон келтириш ва унга рози бўлиш вожиблиги;

7. Солиҳ амаллар туфайли Аллоҳ бандадан бало-офатларни аритиши;

8. Барча махлуқотлар жамланиб, бир инсонга заррача фойда ёки зиён етказмоқчи бўлса, Аллоҳ тақдирда битган нарсадан бошқаси бўлмаслиги;

9. Банда фароғат пайтида Аллоҳни ёдга олиб, тоат-ибодатда бўлса, қийинчиликка йўлиққан пайтида У Зот уни ёрдамсиз ташлаб қўймаслиги;

10. Сабр ортидан ютуқ, ғам-ғусса ортидан кушойиш, қийинчилик ортидан енгиллик келиши.

Муҳаммад Али Муҳаммад Юсуф тайёрлади